

Vad är vanvård?

Riksförbundet för Samhällets Styvbarn har sedan sitt bildande arbetat för en upprättelse för dem som vanvårdats inom svensk barnavård. Vi har krävt en upprättelse som ska innehålla en offentlig ursäkt, en ekonomisk ersättning, och nya åtgärder för att hindra att vanvården upprepas. Detta har varit ett arbete där riksförbundet företrätt alla medlemmar och alla styvbarn.

Riksförbundet har arbetat hårt för att det ska bli möjligt att söka ersättning. Vi lyckades, och nu finns denna möjlighet att söka ersättning. Sedan den 1 januari 2013 kan man hos Ersättningsnämnden ansöka om ersättning för allvarlig vanvård. Senast 31 december 2014 ska din ansökan vara inne hos Ersättningsnämnden.

Riksförbundet tog på sig ansvaret för att arbeta för en lagstadgad möjlighet att få ersättning. Nu är det upp till varje vanvårdad att ansöka om ersättning och göra det så bra som möjligt.

Ansvaret för varje enskilds ansökan ligger inte på riksförbundet. Det är upp till dig som sökande att övertyga Ersättningsnämnden om att du har varit utsatt för allvarlig vanvård (övergrepp eller försummelse).

Det är viktigt att du i din ansökan är så detaljerad och tydlig som möjligt. Tona inte ned vad du har varit utsatt för. På ansökningsblanketten kan du begära att få komma på en muntlig förhandling hos Ersättningsnämnden. Riksförbundet rekommenderar att du begär det. Detta är bästa sättet att övertyga Ersättningsnämnden att du har varit utsatt för allvarlig vanvård.

Det är inte riksförbundets ansvar att se till att en enskild sökande får ersättning. Riksförbundet arbetade för möjligheten att söka ersättning. Om en enskild sökande verkligen får ersättning eller inte, det är en fråga för den sökande och Ersättningsnämnden. Den sökande har att så tydligt som möjligt berätta om vanvården, och Ersättningsnämnden har att följa lagen om ersättning och avgöra om vanvården är allvarlig vanvård som berättigar till ersättning.

Riksförbundet eller våra lokalföreningar kan inte ta på sig att skriva ansökningar. Nu måste var och en som vill ansöka om ersättning göra det själv. Men vi ska genom våra lokalföreningar försöka vara ett stöd. Vi ska kunna ge råd åt de som skriver sina ansökningar.

Vid en kurs i sociala arkiv och ersättningslagen, som riksförbundet höll i Stockholm den 14 december 2012, gick vi igenom Ersättningslagen och vad den innehåller. Här nedanför finns en del av dokumentationen från den kursen. Det är de delar som handlar om hur staten genom Ersättningslagen och lagförslaget (propositionen) definierar allvarlig vanvård: vad som är allvarlig vanvård, och vad som inte är allvarlig vanvård. Vi hoppas att detta kan vara till hjälp när du skriver ansökan.

Sedan finns här också Vanvårdsutredningens beskrivning av vanvård. Men tänk på att det finns en skillnad mellan Vanvårdsutredningen och Ersättningslagen. Vanvårdsutredningen beskrev hur vanvård av omhändertagna barn sett ut i Sverige, medan Ersättningslagen säger hur staten definierar *allvarlig* vanvård (allvarliga övergrepp eller försummelser).

Det är viktigt att komma ihåg att Ersättningslagen nu är antagen och genomförs. Även om man tycker att lagen är fel i vissa stycken, och det har Samhällets Styvbarn uttryckt, så är det denna lag som gäller för Ersättningsnämndens arbete.

Ersättningslagen, och regeringens motiveringar för den, finns i sin helhet på nätet:

<http://www.regeringen.se/sb/d/14013/a/195123>

/Benny Jacobsson

* * *

Grunden för ersättning enligt Ersättningslagen

För att kunna få ersättning ska några kriterier vara uppfyllda. De uppräknas i Ersättningslagens första paragraf:

- Man ska mellan 1 januari 1920 och 31 december 1980 ha varit omhändertagen för samhällsvård med stöd av fyra uppräknade lagar, framför allt barnavårdslagarna 1924 eller 1960.
- Det ska kunna antas att den sökande har varit utsatt för övergrepp eller försummelser av allvarlig art.
- Övergreppen eller försummelsen ska ha samband med vården.

Med *omhändertagen för samhällsvård* menas "heldygnsvård", alltså att man är placerad hela dygnet. Detta gäller oavsett om det varit frivilligt omhändertagande eller om det varit omhändertagande med tvång. Uttryckligen ska det vara placeringar som skett enligt någon av de fyra lagarna.

Med *allvarlig art* menas "både grova kränkningar och upprepade övergrepp eller försummelser ägnade att allvarligt skada barnets självkänsla där kränkningarna närmast kan ses som en pågående process och ingående i ett mönster som gör att barnet bryts ned." (s. 25) Strax

innan säger regeringen att det är ”svårt att formulera precisa kriterier och nämnden måste få ett betydande utrymme för att avgöra vad som i de enskilda fallen ska anses utgöra ”allvarlig art”.” (s. 24)

Med *samband med vården* menas ”faktiska övergrepp eller försummelser som det enskilda barnet varit utsatt för under vården” i fosterhem eller på barnhem. Men ”vård” ska inte förstås för snävt. Övergrepp eller försummelser kan ha ägt rum ”om normal omsorg från fosterhemmets eller institutionens sida hade kunnat förhindra det inträffade”, eller om fosterföräldrar eller personal tillåtit eller underlåtit att ingripa vid övergrepp eller försummelser (s. 19). Då kan det finnas ”ett tillräckligt samband med vården”. Nämnden ska utgå från ”vad ett hem normalt har kunnat förväntas känna till eller göra” (s. 20). Övergrepp utförda av personer från placerande myndigheter har samband med vården.

Det är viktigt att påpeka att lagen (och propositionen) inte gör någon skillnad mellan svenska eller utlandsfödda, mellan svenskar och etniska grupper. Alla som varit utsatta för övergrepp eller försummelser av allvarlig art medan de varit omhändertagna enligt de nämnda lagarna mellan 1920 och 1980 kan söka ersättning.

Vad ska kunna ge ersättning?

Regeringen skriver i propositionen att det är ”svårt att formulera precisa kriterier” för vad som är vanvård (s. 24). Regeringen säger också: ”Förhållandena har varit så individuella och mångskiftande att någon fullständig uppräknning av vilka missförhållanden det kan röra sig om inte kan göras.” (s. 25) Men i propositionen ges ändå skrivningar, som kan tjäna som vägledning åt nämnden, och därmed även för den som söker.

Dels kan vissa händelser vara så grova att de berättigar till ersättning, även om det varit en enstaka handling. Regeringen ger exempel: ”Regeringen anser det så självklart att uttalat sadistiska eller tortyrliknande förhållanden, liksom allvarliga sexuella övergrepp och mycket grova fysiska övergrepp av annat slag, ska berättiga till ersättning att några ytterligare uttalanden till stöd för nämndens bedömningar inte behövs i denna del. Detta gäller även om det är fråga om ett enskilt övergrepp av detta slag.” (s. 25) Av detta bör man kunna dra slutsatsen att om Ersättningsnämnden kan anta att ett barn utsatts för t.ex. våldtäkt, så kommer ersättning att ges.

Dels kan en händelse som inte berättigar till ersättning om den hände en gång, ändå berättiga till ersättning för att den upprepats eller föregått under lång tid: ”Det har betydelse om de övergrepp eller försummelser en sökande redogör för har hänfört sig till ett enstaka tillfälle, kanske begåtts under affekt, har pågått under en kortare tid eller är mer systematiska och kanske ingår i ett upprepat mönster.” (s 22-23)

Det kan också vara olika slag av händelser, som sammantaget kan berättiga till ersättning: ”Nämnden ska för varje enskild sökande göra en helhetsbedömning av de övergrepp eller försummelser som förekommit för att avgöra om de sammantagna varit av allvarlig art.”

(s. 25) Regeringen skriver också att det av Vanvårdsutredningen framgår, att "många som barn utsattes för en rad olika kränkningar, t.ex. genom att utnyttjas som arbetskraft och utsättas för materiella och känslomässiga brister, för kränkande tillmälen, hot, brutna löften och särbehandlings och att bli fråntagna egendom" (s. 25).

Detta gäller speciellt om de upprepats och pågått under längre tid. "Någon absolut gräns för vad som ska anses utgöra en längre tid kan inte slås fast utan måste avgöras från fall till fall och påverkas av både vilket slags övergrepp eller försummelser som förekommit samt omfattningen av och allvarlighetsgraden hos dem." (s. 25) Men: "Ju allvarligare varje enskilt fall av övergrepp eller försummelse är, desto färre tillfällen och kortare tid bör krävas för att de sammantagna ska anses vara av allvarlig art." (s. 26)

I nämndens bedömning är det ett barnperspektiv som ska gälla, men nämnden ska också ta hänsyn till att synen på barn och barns rättigheter, liksom samhällets värderingar har förändrats under tiden 1920-1980 (s. 21-22). Det gäller sådant som aga, fysiskt arbete, läxläsning, stöd för vidare studier, behovet av hälso- och sjukvård, acceptabel tandstatus, synen på hygien, boendeförhållanden, det omgivande samhällets värderingar, barns kontakt med sin familj och sitt ursprung, möjligheten att tala sitt modersmål.

Regeringen skriver att "bedömningen ska göras utifrån dåtida förhållanden, inte dagens värderingar", och att "bedömningen får göras utifrån vad som ansågs normalt vid tiden för händelserna" (s. 22).

En faktor ska anses som försvårande, alltså göra övergrepp eller försummelser allvarligare: "I bedömningen ska som särskilt försvårande anses om övergreppen eller försummelserna utförts av någon som har satts att tillgodose barnets behov inte bara materiellt utan även av trygghet och välbefinnande, särskilt om denne satts att ha en fostrande roll och barnet därför borde ha kunnat känna särskild tillit till honom eller henne." (s. 26) Detta bör innebära att det är försvårande om övergrepp eller försummelser utförts av fosterföräldrar eller barnhemspersonal.

Exempel på övergrepp eller försummelser som nämns i propositionen (förutom de som redan nämnts här) är:

- "utnyttjande som arbetskraft för arbete som varit onormalt tungt, farligt eller påfrestande" (s. 23).
- "utnyttjanden av sexuell natur, misshandel, hot, antastanden och nedsättande tillmälen" (s. 23)
- "När det gäller hot kan dessa ha riktats inte bara mot barns fysiska säkerhet (t.ex. hot om misshandel) utan även mot barnets känslomässiga trygghet, som t.ex. hot om att bli övergiven eller omplacerad." (s. 23)
- "Också brister i tillsyn eller omvårdnad, bl.a. i fråga om att tillgodose barnens behov i fråga om trygghet, hälso- och sjukvård, mat och dryck, kläder och hygien, skolgång, boendeförhållanden och tillsyn så att de inte utsätts för faror är exempel på övergrepp eller försummelser." (s. 23)

- "När det gäller särbehandlingar kan dessa vara av olika slag, t.ex. materiellt, känslomässigt, vad gäller arbete och regler eller bestraffningar." (s. 23)
- "undersökningar, ingrepp eller behandlingar (t.ex. gynekologiska undersökningar, aborter och steriliseringar)" om de "utförts av medicinsk personal anställd vid en institution där barnet vårdats, inte har varit medicinskt motiverade och inte har utförts i barnets intresse" (s. 20).
- Kränkningar från det omgivande samhället, om de uppmuntrats eller accepterats av fosterhemmet. (s. 20)
- Missvisande och vilseledande berättelser från fosterföräldrar eller personal, som lagts till grund för diagnoser. (s. 20)
- "ta eller sälja pornografiska foton av sina fosterbarn" (s. 22).
- "fysisk tillrättavisning eller bestraffning, ... där sådana metoder t.ex. använts i övermått, godtyckligt, efter påhittade förevändningar, på ett sätt som varit särskilt ägnat att framkalla rädsla eller ångest hos barnet eller att reglerna varit inkonsekventa eller omöjliga att förstå" (s. 23).
- "Att förhindra barnets obligatoriska skolgång eller förvägra ett barn tid eller möjlighet att göra sina läxor" kan vara övergrepp eller försummelser (s. 24).
- "bristfällig tillgång till skolundervisning vid institutioner" (s. 24).
- "Brutna löften kan anses utgöra övergrepp eller försummelser om de förekommit som en del i ett återkommande mönster." (s. 24)
- "Att som barn ha bevittnat hur andra utsatts för övergrepp eller försummelser kan utgöra övergrepp eller försummelse mot barnet självt – om situationen varit sådan att även barnet känt sig hotat eller den som varit direkt utsatt för övergreppet eller försummelsen stått barnet särskilt nära, som t.ex. ett syskon eller någon vuxen barnet sökt trygghet och närhet hos och barnet därför påverkats starkt." (s. 24)

Vad ger inte ersättning?

I propositionen omtalas vissa saker som inte berättigar till ersättning. De uppräknas här.

- Omhändertaganden som inte är heldygnsvård.
- Omhändertaganden som inte skett med stöd av de angivna lagarna.
- Så kallade privatplaceringar, alltså att barnets placering skett utan medverkan av myndigheter och barnavårdslagar.
- Övergrepp och försummelser i biologiska familjer.
- Övergrepp och försummelser i adoptivfamiljer, om det inte skett innan adoptionen (när barnet var placerat som fosterbarn).
- "eventuella brister i socialnämndens utredning, beslut om t.ex. placering eller tillsyn" (s. 19); inte heller ofta förekommande omplaceringar (s. 21).
- "Det omgivande samhällets ibland nedvärderande attityder och bemötande av omhändertagna barn" (s. 20). Det anses inte ha koppling till vården.

- "Vissa undersökningar, ingrepp eller behandlingar (t.ex. gynekologiska undersökningar, aborter och steriliseringar) inom hälso- och sjukvården kan ha upplevts som kränkande men kan inte anses ha skett i samband med vården på det sätt som förutsätts för att de ska kunna ligga till grund för ersättning, bl.a. eftersom de beslutats och utförts av hälso- och sjukvårdspersonal som inte tagit del i samhällsvården av barnet." (s. 20)
- Felaktiga diagnoser. "Diagnosen är oberoende av förhållandena i hemmet och hänförs sig i stället till hälso- och sjukvården och den bedömning som görs där." (s. 20)
- "En sträng uppfostran utgör inte i sig något övergrepp eller försummelse" (s. 23).
- "Att exempelvis få lägga sig utan kvällsmat eller duscha i kallt vatten för att man varit för livlig har inte varit ovanliga bestraffningar och får i många fall anses överensstämma med värderingarna i samhället vid tiden." (s. 23) Men om det skett till övermått kan det vara övergrepp eller försummelser.
- "Att barnet saknat sin biologiska familj, haft svårt att rota sig, att lita på vuxna eller att känna sig som en del av den nya familjen är inte heller omständigheter som i sig utgör övergrepp eller försummelser" (s. 23) Orsakerna bakom sådana känslor kan dock bero på övergrepp eller försummelser.
- "Att hemmet inte uppmuntrat den obligatoriska skolgången eller hjälpt barnet att skaffa utbildning utöver den obligatoriska skolan kan däremot inte anses utgöra övergrepp eller försummelser, inte heller bristande hjälp med läxläsning." (s. 24)
- "Att det i fosterhemmet förekommit missbruksproblem eller psykiska problem medför inte automatiskt att det också förekommit brister som är att anse som övergrepp eller försummelser." (s. 24) Däremot kan det ha lett till övergrepp eller försummelser.
- Händelser senare i livet ger inte rätt till ersättning: "Det är omöjligt att i enskilda fall visa orsakssamband mellan vissa fall av övergrepp eller försummelser och de svårigheter den enskilde upplever senare i livet." Bedömningen ska istället utgå från "svårighetsgraden av övergreppen eller försummelserna" (s. 24).
- Vissa enstaka händelser: "Det kan exempelvis röra sig om viss misshandel utöver vad som betraktades som normal åga, särskilt om det utgjorde enstaka överilade händelser, ofredanden av olika slag och särbehandling." Men sammantaget kan det utgöra allvarlig art och kunna berättiga till ersättning, särskilt om det upprepats och pågått under längre tid. (s. 25)
- "Sådana missförhållanden som inte var för sig berättigar till ersättning och som pågått under endast en kortare tid kan dock inte anses vara av så allvarlig art att de grundar rätt till ersättning."

Beviskrav

Det finns två ”beviskrav”:

1. Det ska kunna *visas* att man varit omhändertagen. För de flesta finns detta i deras journaler och i barnavårdsnämndernas akter. Skulle det helt saknas, så kan det finnas vittnen. Vad som är vittne sägs inte, så det får Ersättningsnämnden bedöma.
2. Det ska kunna *antas* att man utsatts för det man berättar om. Finns det vittnen eller kanske t.o.m. domar, så är det givetvis ett starkt bevis.

Men finns det inte ögonvittnen eller domar så kan det finnas annan ”stödbevisning”:

- Det kanske finns anteckningar i arkivhandlingar om *missförhållanden* i t.ex. fosterhemmet. När Vanvårdsutredningen gjorde en stickkontroll så fanns anteckningar som stödde berättelsen i 30 % av fallen. Men regeringen skriver också: ”Brister i dokumentation eller arkivering utesluter inte att övergrepp eller försummelser förekommit.” (s. 17)
- Det kan finnas anteckningar som stöder att fosterföräldrarna var olämpliga: ”exempelvis i form av anteckningar om att någon av fosterföräldrarna uppträtt berusad, att barnets biologiska föräldrar eller någon granne uttryck oro för barnet eller att hälso- och sjukvården noterat förekomst av skador med oklart ursprung på barnet” (s. 17).
- Annan stödbevisning kan vara ”att barn som varit placerade i samma fosterhem kan ge stöd åt en viss berättelse” (s. 17).
- ”Det kan också ha funnits andra barn eller vuxna – t.ex. i skolan eller bland grannar – som kan intyga att sökanden levde under de påstådda förhållandena.” (s. 17)
- ”Det kan också vara så att sökanden alltjämt har skador som visar på att han eller hon blivit utsatt för t.ex. misshandel under sin uppväxt.” (s. 17)

Men det finns fall där stödbevisning kan vara svår att finna:

- ”I fråga om exempelvis sexuella övergrepp torde det dock vara mera ovanligt att det finns vittnen.” (s. 17)
- ”När det gått lång tid sedan de påstådda övergreppen eller försummelserna minskar naturligtvis möjligheterna att finna muntlig bevisning.” (s. 17)

Eftersom bevisläget kan vara svårt i många fall argumenterar regeringen för ett lägre beviskrav, för att inte bara ett fåtal skulle få ersättning: ”Mot bakgrund av de bevisvärigheter som råder är det dock motiverat med ett något lägre beviskrav för att inte endast ett fåtal drabbade ska kunna beviljas ersättning, något som skulle kunna leda till att möjligheten till ersättning inte får den effekt som symbolisk upprättelse som den syftar till att vara.” (s. 18)

Regeringen skriver också: ”För att ersättning ska komma ifråga måste självklart den sökande verka för att styrka sin berättelse och medverka i utredningen av ärendet.” (s. 18)

Ett sätt att verka för att styrka sin berättelse kan vara att berätta muntligt för nämnden. Därför uppmanar vi alla att ta den möjligheten.

Ersättningsnämnden ska ta ställning till om den kan anta att den som söker ersättning utsetts för övergrepp eller försummelser av allvarlig art. Nämnden ska inte utreda om någon enskild gjort sig skyldig till brott: ”Regeringen vill betona att prövningen endast avser om de i lagen angivna kriterierna för ersättning är uppfyllda. Prövningen innefattar således inte på något sätt en utredning eller prövning av om någon enskild gjort sig skyldig till brott eller någon annan klandervärd handling.” (s. 12)

* * *

Vanvårdsutredningens definition av vanvård

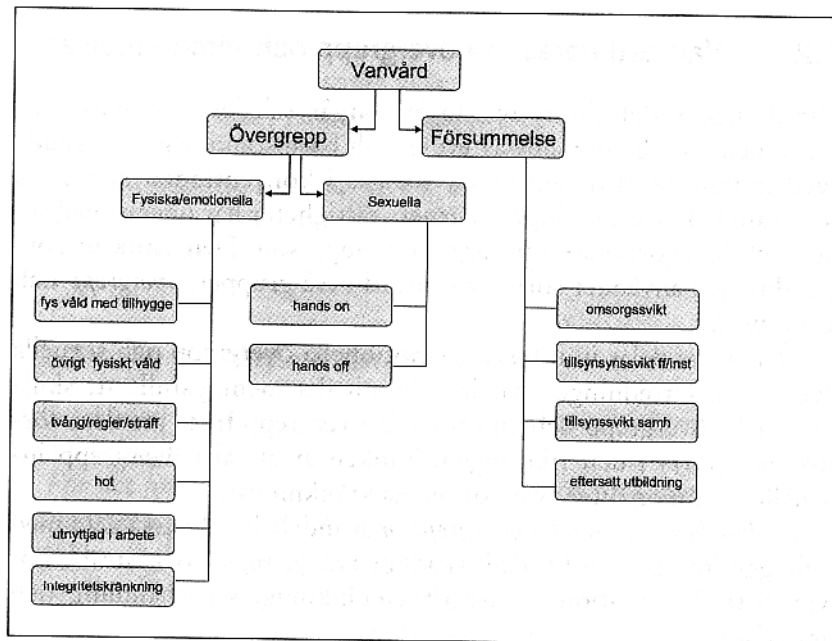
Hämtat från "Vanvård i social barnavård – slutrapport" (SOU 2011:61), 29 september 2011.

Utredningens definition av vanvård

SOU 2011:61

Efter figur 1 följer definitioner av varje kategori som återfinns i diagrammets olika boxar.

Figur 1

2.4 Övergrepp

2.4.1 Definition fysiskt våld med tillhygge

Intervjupersonernas beskrivning av avsiktligt våld riktat mot barnets kropp där förövaren antingen höll i det tillhygge som användes för att utöva våldet, kastade föremål mot barnet, band barnet eller besköt barnet.

2.4.2 Definition övrigt fysiskt våld

Intervjupersonernas beskrivning av avsiktligt våld riktat mot barnets kropp utan tillhygge som kunde innebära: slagen med öppen eller knuten hand, sparkad/trampad/knäad, knuffad/kastad, skakad/fasthållen, nedtryckt, lyft/dragen, skallad, nypt, bespottad,

kvävd, bränd, dränkt, skållad, kyld, biten, urinerad på, riven, skrubbad blodig.

Barn jagad med bil, hund som hetsades mot barn, barn som tvingades skada sig själv med exempelvis rakblad, är gränsfall men betraktas inte i detta sammanhang som våld med tillhygge och faller således under denna kategori, övrigt fysiskt våld.

2.4.3 Definition hot/hotfulla situationer

Situationer under placeringsperioden, händelser, stämningar och hotelser, uttalade eller outtalade, där intervjupersonerna beskriver hur de som barn upplevt stark rädsla, oro eller förvirring.

2.4.4 Definition skadligt utnyttjad i arbete

Intervjupersonernas beskrivning av hur de som barn dagligen utnyttjades i hårt/tungt arbete i exempelvis jordbruk, skogsbruk, hushållsarbete eller annan verksamhet, på ett sådant sätt att det hade menligt inverkan på barnets hälsa, utveckling och skolarbete.

2.4.5 Definition integritetskränkning, särbehandling och orättvisor

Intervjupersonernas beskrivningar av att ha varit utsatt för något av följande.

1. Negativ särbehandling,
2. Berövad/begränsad kontakt med närstående,
3. Kränkande tilltal,
4. Berövad kulturell/politisk/religiös identitet,
5. Kroppsligt integritetskränkt,
6. Förnedrad och orättvis behandlad,
7. Socialt isolerad/begränsad rörelsefrihet,
8. Kontroll av kommunikation/dagbok/telefon/post,
9. Berövad ägodel eller djur,
10. Felaktigt diagnostiserad,
11. Tvångsabort/tvångssteriliserad

2.4.6 Definition sexuella övergrepp

Intervjupersonernas beskrivningar av handlingar eller situationer med sexuell innebörd där en vuxen eller ung person utnyttjade dem som barn för att tillfredsställa egna sexuella behov.

Sexuella övergrepp kan delas in i två olika typer:

- Hands-off, övergrepp utan fysisk kontakt kan innebära; blottning, voyeurism,³ "sexprat" samt exponering för pornografiskt material.
- Hands-on, övergrepp med fysisk kontakt kan vara; ofrivillig kroppslig närhet, beröring, kyssar, smekningar och omfamningar, beröring av bröstet, genitalia och/eller anus, onani, oralsex, att föra in finger, föremål eller penis i anus eller vagina. Det kan också vara att barnet uppmuntras/tvingas att mot sin vilja beröra förövaren och/eller utöva sexuella handlingar på förövaren.

2.4.7 Definition fysiskt och/eller psykiskt skadligt tvång, regler och straff

Uttalad eller outtalad ordning för barnets beteende/uppförande och dagliga livsföring som av intervjupersonen beskrivits som fysiskt och/eller psykiskt skadlig, eventuellt åtföljda av bestraffningar som av intervjupersonen beskrivits som psykiskt och/eller fysiskt skadliga.

2.5 Försummelse

Intervjupersonernas beskrivningar av eftersatt skolgång samt den som vårdar barnets, underlåtenhet/oförmåga/ovilja att tillgodose barnets grundläggande behov, att garantera och befrämja barnets trygghet, säkerhet och utveckling i psykologiskt, medicinskt, socialt och fysiskt avseende.

³ Fackuttryck för "smygtittning"/fönstertittning.

2.5.1 Otillräcklig omvårdnad

Med otillräcklig omvårdnad avses sådant som fosterföräldrarna eller institutionspersonalen främst ansvarar för; att exempelvis inte ha fått medicin eller läkarvård vid sjukdom, inte ha fått gå till tandläkaren, inte haft tillgång till tvål och tandborste, inte kunnat äta sig mätt, fått gå i omoderna, trasiga, för kalla kläder, inte haft egen säng, etc.

2.5.2 Otillräcklig tillsyn

Med otillräcklig tillsyn avses att de som är satta att vårda barnet inte har haft uppsikt; barnet har fått vistas i farliga miljöer, haft tillgång till alkohol och narkotika i placeringen, varit utsatt för mobbning och pennalism av andra barn, kunnat avvika i perioder utan att någon brytt sig, etc.

2.5.3 Otillräcklig skolgång

Otillräcklig skolgång innebär till exempel att barnet inte kunnat fullgöra obligatorisk skola, nekats fortsatta studier efter folkskola/grundskola, inte fått stöd och hjälp med att sköta skolarbetet. Möjlighet att registrera otillräcklig skolgång på grund av skador/blåmärken till följd av misshandel finns också. Undermålig kvalitet på den undervisning som ibland bedrevs i skolor knutna till olika institutioner finns även som vanvårdskategori under denna rubrik.